

El poeta sarcàstic.

Anna Carreras, *La Vanguardia*, Cultura/s

Premi Nobel el 1987, Joseph Brodsky (Leningrad, 1940-Nova York, 1996) deia amb sarcasme però no sense raó que al seu país et podien matar per escriure poesia. El prologuista David Castillo declara que els poemes de Brodsky són a vida o mort. Som davant d'un poeta dels bons. Amb vint-i-tres anys i amb un tarannà rebel, fou arrestat per les autoritats soviètiques acusat d'escampar estats d'ànim decadents. Després, l'exili a Nova York, una nostàlgia dels orígens bizantins de la cultura russa i l'enamorament envers Venècia, ciutat on és enterrat.

La seva originalitat rau a combinar formes tradicionals russes, el metre i la rima, amb la ironia de la lírica anglosaxona més metafísica d'Auden, Eliot, Lowell i Frost. De formació autodidacta, la seva literatura és hereva de Dostoievski i de la millor poesia russa de l'Edat de Plata (Akhmàtova, Tsvetàieva, Madelstam) i, en conseqüència, de l'acmeisme. És justament l'amiga i mestra Anna Akhmatova qui batejà Brodsky i un parell de joves poetes més (Naiman i Rein) com "el cor màgic", perquè ja intuïa que revifarien la tradició després de la foscuria del règim de Stalin.

A partir dels anys seixanta, la seva poesia dansa sobre uns motius recurrents: l'acapament del llenguatge amb el temps, el poeta com a instrument de la poesia i la seva capacitat de connectar l'home amb l'eternitat. Brodsky escriu elegies a John Donne, a Eliot o a Frost, i juga amb els contrastos entre viu/inert, animat/inanimat. Del seu admirat Eliot, n'adopta la distorsió objectiva i el correlat objectiu. L'experiència intel·lectual té lloc des de la sensualitat: "El món està format per nuesa i replecs". El romanticisme de la queixa no té sentit per expressar l'ànima de l'home modern: cal objectivar l'home i fer-lo anatòmic, matèric, isolat enmig de la massa. Per contra, el caràcter immaterial de la paraula es fa quasi màgic en la poesia de Joseph Brodsky.

La visió d'un genoll

Brodsky parla les seves amants pel sedàs del vers: "La visió d'un genoll mai no és suficient". El garbellat no està exempt d'aquesta ironia tan personal, com s'observa al poema *Brise marine*: "Flirtejaves amb mi: però et vas embolicar amb un enginyer / químic i, si hem de jutjar per les cartes, et vas tornar / bastant estúpida".

Les seves cançons d'amor són intenses i passionals, de lliurament total a l'amant. Brodsky medita sobre la memòria però, lluny del seu referent Marcel Proust, el rus tenyeix la memòria amb la mateixa crítica amb què mira el món. Gràcies al record, "el temps s'adona de la seva impotència" i la poesia sumeix el subjecte que la practica en un estat narcòtic meravellós que frega l'absolut. Les cinc-centes pàgines del llibre destil·len vitalisme d'inspiració clàssica, timbre metafísic d'arrel anglesa i realisme polonès contemporani. El buit assumit com a punt de partida del camí i l'eternitat com a destí del no-res només es concreten gràcies al llenguatge, font de llibertat: "Només pel so, l'espai és un destrob: / l'ull mai es queixa de la falta d'eco". El poeta allargassa l'existència de la llengua i fa una excel·lent operació de filologia externa al llenguatge. S'expressa amb sarcasme, però també de manera espontània, sense floritures ni enfarfecs, amb una musicalitat homogènia i una lectura pendular. I sobretot comunica sense

reserves la seva obsessió per captar la bellesa d'alguns instants fugaços: "Només el cristal·lí brilla, i la blancor lletosa / del cos atapeït de pigues és amagada pel vestit".

La selecció s'ha fet a partir dels *Collected Poems* [de fet, *Poemes escollits* és la traducció completa dels *Collected Poems*] que Brodsky va fixar en l'edició nord-americana. Molts són poemes extensos dividits en seccions, a la manera d'una suite. D'altres demanen una prosa poètica fluïda i entretinguda, plena d'aforismes inquietants. La poesia de Brodsky és, en conjunt, una invitació al diàleg. És un plaer llegir la ironia sobre el donjoanisme dels poetes, la sátira contra la sordidesa de la guerra freda, la intensitat i l'atreviment, els jocs de paraules i la invenció de ritmes, les respostes extravagants. En definitiva, un geni amb exigència intel·lectual i sentit de l'humor que pensava que l'únic que tenien en comú la poesia i la política eren la p e i la o.